

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی استان فارس

بیمارستان آنکولوژی امیر

سرطان روده بزرگ (COLON)

ساناز عبدالرضاپور

سوپروایزر آموزش سلامت

تایید کننده:

طوبی کوشکی

رئیس خدمات پرستاری

بهمن ماه ۱۴۰۲

منبع: American Cancer Society 2018 WebMD 2017

www.enin.ir

EU-B-029/02

• روده بزرگ (کولون):

روده بزرگ (کولون) یک لوله ۱۸۰ سانتیمتری با بافت ماهیچه ای است که روده کوچک را به رکتوم وصل می نماید و کار آن فرآوری مواد زاید و آماده نمودن آنها برای خروج راحت و آسان از بدن می باشد. کولون، آب را از مدفوع خارج ساخته و با انباشت این مواد، روزی یک یا دوبار آنها را در رکتوم (راست روده) خالی نموده، تا عملیات دفع آغاز گردد. برای اینکه این نام گذاری موجب ابهام نشود لازم است یاد آور شویم که گاهی سرطان روده بزرگ را معادل مجموع سرطان کولون و رکتوم در نظر می گیرند زیرا معتقدند رکتوم نیز جزیی از روده بزرگ است.

راست روده (رکتوم):

یک محفظه ۲۴ سانتیمتری است که روده بزرگ را به مقعد وصل می نماید، و کار آن این است که مدفوع را دریافت نموده، سپس علامت بدهد که تخلیه لازم بوده و آنرا تا زمان مناسب نگه داری نماید.

سرطان کولورکتال چیست؟

سرطان هایی که کولون یا رکتوم را درگیر می نمایند، کولورکتال نامیده می شوند. این سرطان، زمانی ایجاد می شود که سلول های پوشاننده جدار داخلی کولون یا رکتوم، غیرعادی شده، و رشد نابهنجار پیدا کنند. این رشد موجب بروز توده سلولی می شود و تومور سرطانی نامیده می شود.

علائم سرطان روده بزرگ (کولورکتال)

متأسفانه، ممکنست سرطان روده بزرگ و رکتوم در مراحل ابتدایی علامت خاصی نداشته باشد و بدون علامت باشد

لذا بسیار مهم است که با پزشک خود درباره اینکه خطر ابتلای شما به سرطان روده بزرگ چقدر است صحبت کنید تا اقدامات غربالگری و تشخیص زودهنگام را انجام دهید. چنانچه با دستور پزشک معاینه شوید، و آزمایش دهید، یا کولونوسکوپی شوید به راحتی قابل تشخیص و درمان است .

ممکنست اولین نشانه سرطان روده بزرگ و رکتوم خونریزی باشد. اغلب تومورها به صورت متناوب خونریزی می کنند و یافت (stool exam) خون در طی آزمایش مدفوع می شود. این خونریزی مخفی است، به این معنی که همیشه برای چشم غیرمسلح قابل رؤیت نیست. هنگامیکه تومورها شوند، ممکن است باعث تغییر در دفعات مدفوع بزرگ می کردن یا قوام مدفوع شوند. سایر علائم شایع عبارتند از:

- تغییر در اعمال روده ها، مثل دوره های اسهال و یبوست متناوب.
- احساس این که سریعاً نیاز به تخلیه دارید، یا بطور کامل نمی توانید روده خود را خالی نمایید.
- خونریزی و درد و گرفتگی در راست روده (نزدیک مقعد).
- دیدن خون در داخل و روی مدفوع به صورت لکه های تیره.
- مدفوع باریک بلند مداد مانند.
- ناراحتی شکم.
- خستگی غیر قابل توضیح
- بی اشتهایی و از دست دادن وزن بی دلیل.
- درد در ناحیه لگن خاصره، که احتمالاً در مراحل پیشرفته بیماری به وجود می آید.

کم خونی ناشی از کمبود آهن (در اثر از دست رفتن خون از راه روده ها)

علت شناسی سرطان روده بزرگ (کولورکتال):

خطر ابتلا به سرطان روده بزرگ در افرادی که سابقه سرطان روده بزرگ یا پولیپ را در بستگان خود داشته اند بیشتر است. مصرف طولانی مدت دخانیات و بیش از حد الکل نیز خطر ابتلا به این سرطان را افزایش می دهد. اکثر مطالعات نشان داده اند که اضافه وزن یا چاقی خطر ابتلا به سرطان روده بزرگ را در مردان و زنان افزایش می دهد، اما این احتمال در مردان بیشتر است. داشتن چربی شکمی بیشتر (به عبارتی دور کمر بیشتر) نیز به سرطان روده بزرگ مرتبط است.

مطالعات نشان می دهد که افزایش فعالیت بدنی خطر ابتلا به سرطان روده بزرگ و پولیپ را کاهش می دهد. فعالیت بدنی منظم خطر را ابتلا به سرطان را کاهش می دهد، اما فعالیت شدید ممکن است مزایای بیشتری داشته باشد.

در سال های اخیر مطالعات زیادی انجام شده است که نشان می دهند مصرف فیبر، به ویژه دانه های غلات، ممکن است خطر ابتلا به سرطان روده بزرگ را کاهش دهد. تحقیق در این زمینه هنوز ادامه دارد.

مطالعات متعدد نشان داده اند که کلسیم، ویتامین D یا ترکیبی از این دو می تواند از بدن در برابر سرطان روده بزرگ محافظت کند؛ اما به علت احتمال افزایش خطر ابتلا به سرطان پروستات در مردانی که مصرف بالای کلسیم دارند، ACS مصرف کلسیم را به طور خاص برای کاهش خطر ابتلا به سرطان توصیه نمی کند.

بهترین توصیه ها در مورد رژیم غذایی و فعالیت بدنی که احتمال خطر ابتلا به سرطان روده بزرگ را کاهش می دهد عبارت است از:

- افزایش شدت و مقدار فعالیت بدنی
- محدود کردن مصرف گوشت قرمز و فرآوری شده
- دریافت سطوح توصیه شده از کلسیم و ویتامین D
- خوردن بیشتر سبزیجات و میوه
- جلوگیری از چاقی و افزایش وزن در قسمت میانی بدن
- پرهیز از مصرف بیش از اندازه الکل

سرطان روده بزرگ چطور گسترش می یابد؟

سرطان روده بزرگ معمولاً در ابتدا به عنوان یک «پولیپ» آغاز می شود که یک اصطلاح غیراختصاصی برای توصیف رشد در سطح داخلی روده بزرگ است. پولیپها اغلب رشد غیر سرطانی دارند، دو نوع از رایج ترین پولیپها در روده بزرگ و راست روده عبارتند از:

- **پولیپ های هایپرپلازی و التهابی:** معمولاً این پولیپها خطری در ابتلا به سرطان ندارد اما پولیپ-های بزرگ هایپرپلازی، به خصوص در راست روده، موجب نگرانی می شوند و باید کاملاً حذف شوند.
- **پولیپ های غده ای یا خوش خیم:** این پولیپها به عنوان پیش سرطان محسوب می شوند و اگر رها شوند، می توانند به سرطان روده بزرگ تبدیل شوند.

اگرچه بیشتر پولیپ های روده بزرگ به سرطان تبدیل نمی شوند اما تقریباً همه سرطان های روده بزرگ و راست روده از رشد این پولیپها شروع می شوند. افراد ممکن است بیماری هایی را به ارث برده باشند که در آن خطر پولیپ روده بزرگ و سرطان بسیار زیاد است.

سرطان روده بزرگ ممکن است از قسمت هایی از سلول های غیرطبیعی در جدار روده بزرگ یا راست روده رشد کند.

سلول های غیرطبیعی این قسمت دیسپلازی نامیده می شوند و بیشتر در افراد مبتلا به بیماری های التهابی روده مانند بیماری کرون یا کولیت اولسراتی یا زخمی دیده می شوند.

چه پزشکانی، "سرطان روده بزرگ (کولورکتال)" را درمان می کنند؟

بسته به مرحله سرطان روده بزرگ (گسترده گی، مکان و شدت)، ممکنست چندین پزشک متخصص با هماهنگی یکدیگر، در یک تیم درمانی، به تصمیم گیری برای انتخاب گزینه های درمانی مشغول باشند. مثلاً:

- متخصص جراحی عمومی: پزشک متخصص درمان بیماریهای دستگاه گوارش و روده ها با جراحی.
- **فلوشیپ جراحی سرطان:** پزشک متخصص جراحی عمومی که دوره تکمیلی (فلوشیپ) جراحی سرطان را طی کرده و سرطان های روده بزرگ را با جراحی و درآوردن بافت سرطانی درمان می کند.
- **فوق تخصص مدیکال آنکولوژی و هماتولوژی:** پزشک فوق تخصص درمان سرطان با داروهای شیمی درمانی، تارگت تراپی، ایمونوتراپی و پیوند مغز استخوان.
- **فوق تخصص گوارش:** پزشک فوق تخصص تشخیص بیماریهای دستگاه گوارش و روده ها و درمان آن بیماریها با دارو.
- **متخصص رادیوتراپی (رادیوتراپیست):** پزشک متخصص درمان سرطان با پرتودرمانی.

تو قوی تر از آنچه فکر می کنی، هستی.

تو بسیار شجاع هستی و این تنها بخشی از چالش زندگی است. بر این چالش هم غلبه خواهی کرد